

Tôi nhớ, cách nay khá lâu, chúng vào kho tàng gần 20 năm và trước tôi có phong văn ông Võ Phiến và có một câu trả lời tôi bây giờ vẫn làm tôi thích thú khi đọc tập sách đi tập của người cũm bút. Ông bảo:

“Dù kể chuyện hay làm thơ hay biên luận mà người vẫn có một cách riêng. Trong Luận Ngữ ngoài nội dung thì ngoài ra, còn có phong cách luận đàm của Khổng Tử, trong Nam Hoa Kinh, ngoài thì ngoài triết lý ra còn có phong cách lý luận của Trang Tử. Trong cuốn Đèo Ngang có phong cách u hoài của Bà Huyện Thanh Quan, trong bánh trôi nước có phong cách bình tĩnh của Hồ Xuân Hương... và thi phẩm, văn phẩm, nhạc phẩm, họa phẩm đều phần ánh nét cá biệt của tâm hồn tác giả. Toàn bộ sự nghiệp sáng tác của mỗi người biểu hiện một cách vui riêng, buồn riêng, một cách nhìn đời, một cách quan niệm sống riêng, một cách yêu đời, một cách tiếp suy tưởng và cảm xúc riêng. Mỗi văn nhân mỗi nghệ sĩ thành công họ đóng góp vào đời sống tinh thần của nhân loại như thế.

Nếu cho riêng mỗi phong cách đặc đáo thì hiện đời qua nghệ phẩm cũng là một sự đi tập, riêng cái thi thuật thâm diệu của Xuân Diệu đời và cuộc sống thì thể thuật của Đặng Thúc Phong... là những sự đi tập thì mỗi sự nghiệp văn nghệ thành công là một sự đi tập. Sự đi tập này bằng bất cứ cách nào cùng trong một dòng chảy một nét bút một câu ca: có nó mà trong mà trong năm nghìn nghìn trang sách cũng có một mà thôi”.

Vậy, trong hàng mấy ngàn trang sách, hơn 50 tác phẩm viết rành rã hơn 50 năm chỉ có văn văn một sự đi tập mang tên Võ Phiến. Ông làm thơ, ông viết khảo luận văn học hay ông viết tùy bút, viết tập luận cũng chỉ với một sự đi tập. Sự đi tập này là gì? Hiểu người đã đặt câu hỏi này, như Nguyễn Hồng Quang, nhà tập chí Văn Học... Thế mà câu trả lời dường như chưa đầy đủ. Riêng tôi, vẫn cảm giác rằng một chân dung nhà văn qua những thi ký đặc biệt. Tôi muốn biết cái phong thái văn chương của ông để hiểu phần nào mà cái sự đi tập mà toàn bộ tác phẩm của ông chưa đầy đủ...

Quả thật là phức tạp! Võ Phiến, ông là ai? là một nhà lý luận văn học hay là một nhà phê bình văn học? Là một người viết tùy bút hay viết tập luận? Là một người viết tiểu thuyết hay làm thơ? Câu hỏi tiếp câu hỏi, xem ra cái sự đi tập và phong thái này coi bộ hơi dài dòng vì cái phức tạp cũng như đa diện của nó. Đến khi, ông tập chôn lấp đi in thành một tập tuy nhiên tập.

Nguyễn Hồng Quang đã viết về ông: “Tôi bỗng phát hiện ra một điều: một nhà văn lớn không

những người mà giàu vô tình, mà không những giàu, họ còn có thể san sẻ sự giàu có của mình cho nhà phê bình: viết về họ thật thích, người nào không bao giờ hết chuyện...” Tôi không phải là nhà phê bình những hình ảnh cũng thật thích khi san sẻ với những trang sách của ông Võ Phiến.

Cuối năm 2007, nhà xuất bản Nguyễn Văn Tấn tái bản “Võ Phiến Tuyển Tập”. Một pho sách đẹp, cuốn dung lượng hình thức. Trong văn học Việt Nam, Võ Phiến là một chân dung văn chương đa diện và có một sự nghiệp 50 năm liên tục không lúc nào đứt quãng với lòng căm giận người. Những tác phẩm của ông trong những thời kỳ có đau khổ của thời thế cũng như phản ánh những suy tư của một người Việt Nam trong hoàn cảnh khá đặc biệt của lịch sử.

Tôi bắt đầu đọc Võ Phiến thì lúc còn rất trẻ và trong trí nhớ còn ghi lại một vài kỷ niệm như những trang sách yêu. Những cuốn sách, những lời những đo lường đời, thì lúc còn trên ghế nhà trường đến khi vào lính. Những lúc ngồi trong hầm đất liền của quân trường, hay những buổi tối cô đơn ở xa sĩ quan đến thăm phi trường Nha Trang, thì bây giờ còn man mác gần gũi những cảm xúc tuy một hồi những áp. Lúc này đây, đọc lại những trang sách, cảm xúc tuy khác những vẫn còn trong lòng. Không hiểu có phải đó có phải là những sáng tác vượt qua những khổ đau gian khổ của thời gian. Nếu gọi là vượt thời gian thì cũng đúng, những vẫn riêng tôi, những thời điểm này, vẫn thấy những nhân vật của Võ Phiến có một cái gì rất người, rất gần gũi, tuy có khi là những gì rất xa lạ những vẫn không bỏ dằn thời chán ngán. Tôi lúc ông viết những “Chuyện tình”, “Mùa đêm cuối năm” đến lúc viết “Thế nhà”, “Thế người hoài ngàn năm”, rồi “Nguyên vẹn”, “Quê”, “Thế giới bên...” những người, một hành trình sáng tác thật dài của một người cầm bút luôn luôn đi tìm kiếm những cái gì là mới mà nhuần khi hiện nhiên trong đời sống đã lâu. Cái ý niệm này của phải là hoàn toàn mới, những nó là những suy tư những thú vị, nhuần khi bắt gặp dù trong cuộc sống chúng ta có thể đã có hay đã trải qua.

Tất cả những sự tác phẩm của Võ Phiến lên tới hơn năm chục cuốn với nhiều môn tùy bút, thơ, truyện ngắn, truyện dài, phê bình văn học, lý luận văn học. Thế hiện một tuyển tập bao gồm tất cả những nét đặc thù tinh túy của ông có lẽ là một việc không dễ dàng. Làm sao, những trong một số những trang sách nhất định mà chuyên chế những hết tất cả những gì mà tác giả muốn nói và đặc biệt muốn đọc. Cho dù, là một cuốn sách có bề dày đến số hàng ngàn trang mà tôi đang cầm trên tay.

Nhà xuất bản Văn Mới, những bạn bạn đầu tiên, đã viết:

“Ngót sáu chục năm qua, Võ Phiến đã viết nhiều thế loại khác nhau. Trong tuyển tập này các

Tôi đọc Võ Phiến

Tác Giả: Nguyễn Minh Trinh
Chúa Nhật, 01 Tháng 2 Năm 2009 10:10

tác phẩm của ông xin tôi xếp vào năm ph: Tù bút, truyện, thơ, tập luận và phê bình.

Hơn quý đọc gì đã thấy như vậy chưa. Nhưng chúng tôi nghĩ rằng có những lo ngại trước tác dài - như khảo luận, tiểu luận, chuyên luận (monograph) chúng hẳn khó lòng trích tuyền đôi dòng mà có thể biểu hiện tinh thần toàn tác phẩm.

Trong số chúng tôi, chúng tôi dung hòa quan niệm của người viết và người đọc. Ý kiến tác giả được đón nhận trên tạp chí; ý kiến người đọc căn cứ vào sự liên hệ tiêu đề trên tập truyện và vào những phát biểu thành văn trên sách báo...”

Bây giờ, tôi nhìn bạn thơ này, mà tôi đang cầm trên tay, phong phú và đầy đặn hẳn cũng như được chấp nhận nhiều sáng tác mới. Và, hình thức, bìa đẹp, có nhiều phụ bản, tranh vẽ, là một cuốn sách đẹp trong tủ sách gia đình. Nhà xuất bản Nguyễn Văn Việt viết trong lời mở đầu sách:

“Cuốn tuyền tập các tác phẩm của Võ Phiến đã xuất bản cách nay năm năm. Sau đó nhà văn viết tiếp các viết. Khi ông viết qua được tuần bát tuần, chúng tôi nghĩ tuyền tập nên có bạn mới, được tặng bạn và nhân tiện, tu chỉnh thêm.

Tuyền tập trước - non 800 trang, dùng chữ cỡ lớn để cho mắt đọc, khổ sách thông dụng cho tay cầm, đóng bìa mỏng cho như hàng - là một cuốn sách sáng sủa, gọn ghẽ, tiện dụng, như mọi bình thường. Đầy đủ và đẹp, số chúng tôi bài về đàn phi cầm u hân cầm, không đáp ứng được sự đòi hỏi của giới suy cầu văn học như những nhà cầm trên liên hệ tài liệu phong phú hơn.

Lần này, việc bổ sung nội dung đòi hỏi phải gia tăng số trang, nội dung khổ sách, thu nhập cũng nhiều. Sách trở nên quá dày, rộng và nặng cuốn được đóng bìa đẹp cho vẻ đẹp vàng. Nhân đó, chúng tôi có dịp nhìn tay chúng tôi gia tăng thêm thơ lục bát (tiểu thuyết, đàm thoại) và một số chân dung hình ảnh...”

Độc Võ Phiến tôi thấy được nhiều vẻ đẹp, mà, vẻ đẹp nào cũng có tính tiêu biểu của những kích thích văn chương có tầm cỡ. Không hiểu ai khác có những điều như thế nào, chỉ với riêng tôi, trong văn học Việt Nam, những người có vẻ đẹp tầm vóc ông hẳn hiếm. Mọi ý ai,

Có một công trình như thế, một hành trình văn chương như vậy. Tôi như ng trang sách, tôi tìm đọc một người viết tùy bút tài hoa, một người viết truyện ngắn có phong cách riêng, một người viết phê bình văn học độc đáo.

Độc Võ Phiến tôi có cảm giác đọc nói chuyện thoải mái với một người sẵn sàng tâm sự với một bên ngoài lành hiền như bên trong là những ý nghĩ tinh quái của người trông đời, ngó người để quan sát và nhìn ngắm. Và, nhiều khi nội tâm bên trong đọc lướt trên ra, đọc thấy đọc chân dung đích thực của con người muôn thuở. Sống trong thế kỷ như vậy, phải có ngôn ngữ, thói quen như vậy. Nó mở ra những đọc mới thuở nào, đã xa những cũng thế thôi...

Như ng trang sách, mỗi lần đọc lại có cảm giác khác nhau như ng tiếp ng tiếp nhau sẽ rung động bên ngoài mà hình ảnh của những lần đánh thức hồi ức. Có thế, đời với tôi, cái xúc cảm bằng khuôn làm tôi tìm đọc cái lời cuốn đời làm tôi đi như ng trang sách cũ. Cũng như, mỗi viết sống động, nhiều khi vẫn nói chuyện thành văn viết, có nhiều tán thán từ dân dã, làm sự hào hứng tăng thêm tiếp như ng dòng chảy viết. Dù tình hay từ cảm, dù luận thuyết hay phê bình, phong thái viết có lúc làm đọc giả tiếp ng như đang đời thoải mái với đọc giả học người đọc cảm như tiếp ng nghe những lời đời thoải mái của người viết.

Độc tài của ông, phong phú và rộng khắp. Hình như, cuộc sống đã cho ông những cảm xúc, đời ông ghi nhận và chuyển đời thành chương nghĩa văn chương. Nhân vật của ông, có thể là một nông dân thế kỷ kháng chiến như cũng có thể là một người đang sống trong những thành phố, sinh hoạt nói năng có khác như có một đời sống riêng nhau, hay suy tư, thích tìm tòi lý luận, dù là tiếp như ng chi tiết hay bình cảm như nhai nhai những hàng mỗi ngày. Mà, ông không chỉ nhìn ngắm vào con người. Ông còn thả hồn vào những chỗ khác, lúc thì nói về cái đời tính của miền này, lúc thì tò mò tìm hiểu về cây cỏ, loài vật kia. Thế văn tiếp luận làm ông như người du ngoạn của cà vào mỗi chỗ mỗi nơi, như con ong hút nectar hoa của cuộc sống đời thành một người viết văn chương...

Viết như Võ Phiến, mỗi viết mà có người ví von là “chơi sỏi tóc làm tóc làm tám” có tham vọng mưu n bày tiếp đọc những phần sâu thẳm của nội tâm con người. Hành trình khám phá những góc cảm sâu thẳm của cuộc nhân sinh không phải là dễ dàng nếu không nói là phải trải qua suy tư, để tìm trong những đời bình thường những bất thường, để tìm trong xuôi dòng những người dòng nghề nghiệp. Võ Phiến có lúc đã thú nhận như như hững hờ như t nhiều của Marcel Proust tác giả của bộ tiểu thuyết “Đi tìm thế kỷ gian đã mất”.

Tôi đọc những bài tùy bút, đọc cảm thấy đọc những bậc đi tung tăng của tác giả Võ Phiến. Không gian và thế kỷ gian không còn là những chuyện đời xa, mà, nó chỉ là một người cảm nhận

chân là tôi. Thoát cái, là nơi chốn và thời gian của thời kháng chiến xa xưa, của “Việt mọt xóm quê”, của những cái đã trở thành quá khứ, những hình ảnh sinh động trong tâm tưởng. Thoát cái, là “Một ngày đi tùy nghi”, của một người ở Sài Gòn, thời và sống trong cái không gian quen thuộc của một thời kỳ mà bây giờ cũng chỉ là một chút êm đềm còn sót lại, và thoát cái, là “Khách xá qui tâm”, là những ngày xa vắng, nhìn những hàng ghế cao của thành phố Los Angeles để nhớ về câu thơ Gió Đèo và man mác thêm chút lòng đời và quê hương. Thời gian, có thể là thập niên 40, 60, hay qua thế kỷ 21 này. Không gian có thể của quê Bình Định, góc phố Sài Gòn hay phố xá Los Angeles bây giờ. Những con người thì muôn ngàn. Về, cái suy tư của một người muốn đi tìm trong cái nhợt nhạt của cuộc sống những điều to lớn. Về, cái tâm cảm của một người thích phiêu du, và thời gian nhìn ngắm với con mắt nghệ sĩ đi tìm chiều này sang chiều kia để tìm một đám mây đang lang thang trên trời để nhìn một chiếc thuyền quê hương đã mất mù trong khói sóng thời thế. Có phải là tâm cảm của một người trong “Một ngày đi tùy nghi”:

“...Nhớ thời phố kiêu? Ở đâu vậy? Cũng trí nó ra sao? Đêm trăng, anh nghĩ tới nó. Nó gọi những người xa quê. Anh Tôi tưởng mình phải phải phải ‘nhớ phố kiêu’ xa xôi vì vòng đó. Những ‘nhớ phố kiêu’ cũng không thuộc về anh. Anh Tôi tưởng những người rảnh rỗi của chợ và hai hàng cây trong các khu vườn ở Lái Thiêu, ở Chợ Giồng, tưởng những người trẻ gái cao nguyên miền Trung, những người mây mù mang vô vàn giọt nước li ti lê thê kéo ngang qua đèo Hải Vân. Anh Tôi tưởng những người góc gác trong đô thành, cũng những người ở dưới đất và ở trên đất của xã hội nghèo túng, tưởng những người quán cà phê ba tàu, những người hoa đậy ở Sài Gòn Chợ Lớn, những người có thể người phải phải phải nhà. Những người không thuộc về anh: công viên, tiệm của ba tàu, vườn cây Lái thiêu v.v... Anh Tôi không thể ở bất cứ đâu. Anh Tôi chỉ có thể ở đây...”

Người làm việc ở xã mà tâm tư phiêu hốt hốt chân trời để nhìn một cái kia, có khi chúng ta cũng quên ông Võ Phiến chứ? Dù là của cậu bé học trò “mình ngoài của là p” xa kia hay người chuyên viên đang một thời không ra hình trong xã hội bây giờ.

Nhân vật của Võ Phiến là những hình ảnh của những cái nhìn sắc sảo và dường như có khuynh hướng xoáy sâu vào nội tâm người để có thể bắt gặp một chút nào chia sẻ trong. Mọi một cái chi, mọi một hành động, cũng đều phát xuất từ đời sống đời sinh động đang tiếp diễn ngoài kia. Đọc thời truyện “Nhớ làng” để thấy được cách mô tả tâm lý của một nhân vật bắt gặp người với người tình, anh Năm Hà:

“Bất giác anh áp mặt vào cánh cửa nhìn qua mặt khe hở. Không trông thấy được gì khe hở như quá. Anh xoay trở nghiêng đầu sang bên này, ngoài ở đầu sang bên kia.

Cuối cùng anh trông thấy. Chỗ thấy đó có một khoàng nhò xíu thôi. Anh Năm Hà thấy bàn chân của một người đàn bà đang nằm bàn chân của chị ấy. Trên một chiếu bàn chân xuôi xuống có hình sọc chúc mũi xuống như kiêng chân nhón gót. Bốn ngón chân quặp xuống còn ngón chân cái thì uốn cong lên. Nó uốn cong lên ôi chao quá sọc nó làm nó cao một sợi gân. Trông ngón chân cái; nó uốn cong như cái đuôi con chuột trong cón hộp hộp nắp nút đũa trong cái bọ y, cái đuôi uốn lên trông có khi con vọt chọt hèn. Anh Năm Hà cười ng cười run bần. Cái gì vậy?

Trông có một anh ngón chân cái uốn lên. Anh Năm Hà nhìn ngắm ngang cõ, không thấy đó có nĩa. Cuối cùng, có phát ra một tiếng hóc và nó có một anh tuôn ra”.

Chỗ một chi tiết nhỏ, một hình ảnh của một ngón chân cái của người và người tình qua con mắt nhìn của người chị em mà gợi ra biết bao nhiêu là ý tưởng tiếp theo. Nó gợi lại một đời sống mà những biết hèn lúc nào cũng chực chờ hình ảnh của con chuột hộp nắp nút đũa trong bọ y. Hình ảnh, trong cái phác thảo đó của mình, Võ Phiến đã mô tả đó có một nỗi đau chực vài câu ngắn. Thế mà, cái đau ấy như đến với con người như hèn.

Có người như xét, Võ Phiến sẽ trông thấy tùy bút nên ta thấy người gặp biết có chỗ nào, biết có sáng tác nào như những của thơ lo ngại. Thế mà chí, khi có lúc ông làm công việc khá nghiêm túc là viết văn học số của 20 năm văn học miền Nam như lúc ông viết những đơn văn có phong cách viết một thiên tùy bút. Có kẻ khen, người chê. Theo tôi, đó là một nét riêng của ông. Có những tác giả, như những của thi ca khá nặng nên dù viết tiểu thuyết hay biên khảo, tiếp ghi hay như những đơn có chút thơ trong. Thì, với Võ Phiến, tùy bút cũng là một môi trường bao la để tìm nhìn xa hèn, suy tưởng hèn, khoàng khoát vọt qua những hàng rào để nhìn kiêng. Khi đó tùy bút của ông, có sự thoải mái của một người đang sống hèn mình, thấy hèn mình cho những giây phút hòa mình vào trong cón huàng mà những dòng chực to ra.

Văn học Việt Nam có những người viết tùy bút đó có. Nguyễn Tuân, Vũ Bằng, Thạch Lam, Mai Thảo, những phù hợp của chỗ nghĩa tha hèn hiên lừng.

Nguyễn Tuân trong tùy bút phô diễn ra một nhân tính đó có đó, của tâm trí chực với lờn lờn giữa cái đã qua và cái hiện tại, giữa cái đã có và cái đang hình thành. Viết, theo tác giả “Vang bóng một thời” là một cách thức sống, để phiêu du, để lạc lờ vào những lãnh địa ưu trầm của cuộc nhân sinh.

Vũ Bông, tùy bút là đũa trao gói, đũa hoài nhũ. Cái đã xa, đã tởng biết thắm mọt hút nay sững lờ, bông tâm tình kìa lờ, bông thúi tiết gói nhũ, bông miêng ngon quen thuở c. Vũ Bông, là chọt xúc tác cho chia sẻ đũa nhưng nhũ nuôi tiết thành mọt cốm quan làm rung đũa tâm não con người. Đũa nỉ, thúi tởm tình tha thỉt. Đũa phong cách, thúi mọt người hoài cốm nâng niu hoài nhũng trân quý tình cốm cốm a mọt đũa người. Quê cũ, vũ vũ nhũng nhũ chọt đang sững cũng thúi phóng biết mà.

Thịch Lam, tùy bút là nhũng ghi nhũn trong sáng tởm cuở c sững. Nhũn đũa nhũ có ý nhũ, và cuở c đũa là nhũng lãng mọt đũa kọt vũ sững tinh tở. Tùy bút Thịch Lam có chiũu sâu cốm a mọt người tìm đũa c nét đũa p trong sững đũa n giũn. Chũ nghĩa, là tởng hình cốm a tình cốm nhũ nhũng, cốm a nhũi rung đũa tở lòng yêu đũa yêu mình chan chũ a...

Riêng vũ Mai Thọ, tùy bút là nhũng trang thúi đũa p, cốm a ý hũũng muũn vũũt thoát lên cao, cốm a nhũng thắm mọt quan đã thành bũt biũn cho mọt phong cách vũũa lãng mọt vũũa khác người. Nhũng cách người tở câu, nhũng câu văn người có khi cốm c lờ c, có khi bay bũũm là cốm mọt phong cách khó ai bũt chũũc dù có nhũũu người chũũu nhũũng nhũũng nhũũng theo.

Nguyễn Hồng Quốc đã viết vũ tùy bút Võ Phiến:

“Tùy bút Võ Phiến, nhũ thúi, chũ là mọt chuũi dài nhũng trần trũ, nhũng khũc khoũi. Hũt khũc khoũi vũ các vũũn đũa văn hóa, chính trũ, xã hũũi, lờ ch sũ, lờ i khũc khoũi vũ bũũn chũt cuở c đũa và sũ phũn cốm a con người. Đũa c tùy bút cốm a Nguyễn Tuũn, cốm a Thịch Lam, cốm a Vũ Bông... chúng ta thúi khoũi trá, đũa c tùy bút cốm a Võ Phiến chúng ta thúi người người. Mà nghĩ cho cùng, có gì đũa mà người người chũ ? Ông vũũt nhũng đũa u giũn đũa, gũũn giũ biết bao...”

Nguyễn Hồng Quốc cũng nhũ c đũa nhũng câu văn cốm a Võ Phiến tở ra nhũng ám nhũnh khôn người cho người đũa c. Nhũng ám nhũnh chũng cao xa gì, nó tràn đũa y hũũ trong cuở c sững. Có lúc tởng là lãng quên nhũng nhũũ có chút gì xúc tác lờ i trũ vũũ và làm bũũi hũũi không người trong lòng. Tô tở mình đũa chiũu vũũ chính mình thì cũng thúi nhũ vũũy. Tôi đũa c “Thũ Nhà” lờ n đũa u tiên trong mọt buũi tở i mọt căn phòng trong cốm xá sĩ quan đũa c thân nhũ Nha Trang. Lúc vũũy, hũũt tiũũn ra phũũ nên nhũũm nhà đũa c sách trong cái cốm giác lờũũi lĩnh giũũt thì giũũ. Thũũ mà đũa c nhũng trang sách, tở nhũũn thúi nhũũ mình đang sững trong mọt cốm nhũ thũũ khác, đang nói mọt thũũng ngôn ngữ khác. Suũt mọt buũi tở i, thúi thũũi khũũc trôi nhanh và nhũũi buũũn xa gia đũa, xa người tình, xa Sài Gòn cũng vũũi đi mọt ít. Sau này đũa c lờũũi, cũng nhũng trang sách vũũy, thì cốm giác đũa u tiên lờũũi trũ vũũ. Không biết có phũũi là nhũũi ám nhũnh cốm a ngày xũũa còn tở n đũa ng lờũũi trong vũũ thũũc? Có lờũũn khác trong hũũm đũa i liên trong tuyũũn phòng thũũ cốm a trũũũng Bũũ Binh Thũũ Đũa c, tôi đũa c “Thũũũng Hoài

Tôi đọc Võ Phiến

Tác Giả: Nguyễn Mạnh Trinh

Chúa Nhật, 01 Tháng 2 Năm 2009 10:10

Ngàn Năm” vào một ngày sáng chiền buồn chán. Nhìn ra bên ngoài qua khung cửa sổ quan sát, thấy những nhợt nhạt hoang vu mà tôi đọc những trang sách với ý nghĩ của một cô gái quê trong một đêm mùa thu. Những cảm giác lạ lẫm, đã có trong thời điếm, lại thành một chút gì vui vẻ buồn, những quên đi những khi đọc lại trong những thời gian, không gian khác thì lại trở về, và, cảm giác này đã làm cho những hồn những suy tư. Không biết có phải đó là điếu làm cho tôi quên đi những thời điếm và những nỗi chán mà mình tham đắm vào khi đang ngồi theo những trang sách.

Nguyễn Hồng Quốc đã viết “những cuốn phiếm tìm cho Võ Phiến một nhãn hiệu chúng ta có thể gọi ông là nhà văn của thế kỷ, thế kỷ XX”. Dù bất kể lãnh vực nào, ông đã có những đóng góp cho văn học Việt Nam. Trước năm 1975, đọc các giới thiệu văn học và có những đóng góp cho 20 năm văn học miền Nam. Sau năm 1975, là người đã công việc đầy đủ với những văn học ở hải ngoại và cùng với những tác giả khác đã tạo ra một không khí sinh động của một thời điếm đầy biến chuyển của đất nước chúng ta.